

ปรมัตถธรรม ตอนที่ ๓

อ.สุภีร์ ทุมทอง

จิตปรมัตถ์

จิต ๘๘ โดยชาติ

๑. อกุศลจิต ๑๒
๒. กุศลจิต ๒๑
๓. วิบากจิต ๓๖
๔. กิริยาจิต ๒๐

จิตปรมัตถ์

จิต ๘๘ โดยภูมิ

๑. กามาวจรจิต ๕๔
๒. รูปาวจรจิต ๑๕
๓. อรูปาวจรจิต ๑๒
๔. โลกุตตรจิต ๘



จิตปรมัตถ์

จิต ๘๘ โดยเวทนา

๑. สุขเวทนา มี ๑
๒. ทุกขเวทนา มี ๑
๓. โสมนัสสเวทนา มี ๓๐
๔. โทมนัสสเวทนา มี ๒
๕. อุเบกขาเวทนา มี ๕๕



จิตปรมัตถ์

จิต ๘๘ โดยเหตุ

๑. อเหตุกจิต ๑๘

๒. สเหตุกจิต ๗๐



จิตปรมาตถ์

จิต ๘๘ โดย โลกียะ โลกุตตระ

๑. โลกียจิต ๘๑
๒. โลกุตตรจิต ๘



จิตปรมัตถ์

จิต ๘๕ โดยสังขาร

๑. อสังขาริกจิต มี ๓๗ คือ อกุศลจิตอสังขาริก ๗, อเหตุกจิต ๑๘, กามโสภณจิตอสังขาริก ๑๒
๒. สสังขาริกจิต มี ๕๒ คือ อกุศลสสังขาริก ๕, กามโสภณจิตสสังขาริก ๑๒, มหัคคตจิต ๒๗, โลกุตตรจิต ๘



จิตปรมัตถ์

จิต ๘๕ โดย โสภณะ

๑. โสภณจิต มี ๕๕ คือ กามโสภณจิต ๒๔,
มหัคคตจิต ๒๗, โลกุตตรจิต ๘

๒. อโสภณจิต มี ๓๐ คือ อกุศลจิต ๑๒, อเหตุกจิต ๑๘



จิตปรมัตถ์

จิต ๘๕ โดย ฌาน

๑. ฌานจิต มี ๒๗ คือ มหัคคตจิต ๒๗
๒. อฌานจิต มี ๖๒ คือ อกุศลจิต ๑๒, อเหตุกจิต ๑๘, กามโสภณจิต ๒๔, โลกุตตรจิต ๘



เจตสิกปรมาตถ์



เจตสิกปรหมัตถ์

ลักษณะ ๔ ประการของเจตสิก

เอกุปปาตนิโรธา จ เอกาลมฺพนวตฺตูกา
เจโตยฺยตฺตา ทฺวิปฺลฺยฺญาส ฐมฺมา เจตสิกกา มตา

๑. เอกุปปาตนะ เกิดพร้อมกันกับจิต
๒. เอกนิโรธะ คับพร้อมกัน
๓. เอกาลัมพนะ รู้อารมณ์เดียวกัน
๔. เอกวตฺตูกะ เกิดที่เดียวกัน



เจตสิกปรหมัตถ์

เจตสิก ๕๒

๑. อัญญาสมานาเจตสิก ๑๓
๒. อกุศลเจตสิก ๑๒๔
๓. โสภณเจตสิก ๒๕



เจตสิกปรหมัตถ์

๑. อัญญาสมานา ๑๓

ผลุโส เวทนา สลัญญา เจตนา เอกกุกตา ชีวิตินุฑริย
มนสิกาโร เจติ สตุติเม เจตสิกา สัพพจิตตสาธารณา นาม.
วิตกโก วิชาโร อธิโมกโข วัริย ปิติ ฌนุโท เจติ
ณ อิเม เจตสิกา ปกิณณกา นาม.
เอวมิเม เทรส เจตสิกา อัญญาสมานาติ เวทิตพุพา.

(๑) สัพพจิตตสาธารณะ ๗

(๒) ปกิณณกะ ๖

เจตสิกปรหมัตถ์

๒. อกุศลเจตสิก ๑๔

โมโห อหิริกัม อโนตตปปัม อุทฺชจฺจํ, โลโภ ทิฏฺฐิ มาโน,
โทโส อิตฺถสา มจฺจนริยํ กุกฺกจฺจํ, ถีนํ มิตฺถํ, วิจิกิฉฺฉา เจตติ
จฺจฺจฺจฺจฺจฺจ เจตติกา **อกุศลา** นาม.

(๑) โมจตุกະ ๔

(๒) โลตีกະ ๓

(๓) โทจตุกະ ๔

(๔) ถีนุกະ ๒

(๕) วิจิกิฉฉา

เจตสิกปรหมัตถ์

๓. โสภณเจตสิก ๒๕

สทฺธา สติ หิริ โอตฺตปฺปํ อโลภโ อโทโส ตตฺตรมชฺฌตฺตตา

กายปสฺสทฺธิ จิตฺตปสฺสทฺธิ กายลหฺตฺตา จิตฺตลหฺตฺตา

กายมฺหฺตฺตา จิตฺตมฺหฺตฺตา กายกมฺมณฺณฺตฺตา จิตฺตกมฺมณฺณฺตฺตา

กายปาคุณฺณฺตฺตา จิตฺตปาคุณฺณฺตฺตา กายชฺชุกตา จิตฺตชฺชุกตา

เจติ เอกฺกณวิสตีเม เจตสิกกา โสภณสาธาเรณา นาม.

สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมโนโต สมฺมาอาชีโว เจติ ติสฺโส

วิริตีโย นาม. กรุณา มุทิตา อปฺปมณฺญา นามาติ สพฺพถาปี

ปณฺณินฺทฺริเยน สทฺธิ ปณฺจวิสตีเม เจตสิกกา โสภณาติ เวทิตพฺพา

เจตสิกปรหมัตถ์

๓. โสภณเจตสิก ๒๕

- (๑) โสภณสาธารณะ ๑๕ ได้แก่ สัทธา สติ หิริ โอตตัปปะ
อโลภะ อโทสะ ตัตตรมัชฌัตตตา กายปัสสัทธา จิตตปัสสัทธา
กายลหุตา จิตตลหุตา กายมฺหุตา จิตตมฺหุตา กายกัมมัญญตา
จิตตกัมมัญญตา กายปาคุญญตา จิตตปาคุญญตา
กายชุกตา จิตฺตชุกตา
- (๒) วิรตี ๓ ได้แก่ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ
- (๓) อัปปมัญญา ๒ ได้แก่ กรุณา มุทิตา
- (๔) ปัญฺุณฺทริยํ ๑ ได้แก่ ปัญญา

เจตสิกปรหมัตถ์

กาถาสรูปเจตสิก ๕๒

เตรสณฺญสมานา จ จุฑฺทสาकुสลา ตถา
โสภณา ปญฺจวิสาติ ทฺวิปญฺญาส ปวฺจฺจเร.



สวัสดีครับ

